

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

Ro'yxatga olindi:

№ BD-5111000-3.11

2019 yil "19 04

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi

2019 yil "19 04

KASBIY FAOLIYAT PSIXOLOGIYASI
(sohaga oid)

Bilim sohasi: 100 000 - Gumanitar soha
 200 000 - Ijtimoiy soha, iqtisodiyot va huquq
 300 000 - Ishlab chiqarish-texnik soha
 600 000 - Xizmatlar sohasi

Ta'lim sohasi: 110 000 - Pedagogika
 230 000- Iqtisod
 310 000- Muhandislik ishi
 320 000- Ishlab chiqarish texnologiyalari
 610 000- Xizmat ko'rsatish sohasi
 630 000- Atrof-muhit muhofazasi
 640 000- Hayotiy faoliyat xavfsizligi

Ta'lim yo'nalishi

Barcha yo'nalishlar uchun

Toshkent – 2019

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining
2019 yil "2" 05 dagi "394" sonli buyrug'ining 3-ilovasi bilan fan dasturi
ro'yxati tasdiqlangan.

Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha
O'quv- uslubiy bilashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashining
2019 yil "19 04" dagi "2" sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan

Fanning o'quv dasturi Toshkent kimyo–texnologiya institutida ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Kangliev SH.T.	- "Kasb ta'limi" kafedrası dotsenti, k.f.n.;
Zokirova SH.A.	- "Kasb ta'limi" kafedrası katta o'qıtuvchisi;
Manazarov B.D.	- "Kasb ta'limi" kafedrası katta o'qıtuvchisi.
Boboev A.X.	"Kasb ta'limi" kafedrası assistenti.

Taqrizchilar:

Mavlyanov A.	- OO'MKXTRM bo'lim boshlig'i, f-m. f.n.;
Yo'ldoshev X. O.	- Toshkent qurilish kommunal KXX
Kasb ta'limi bo'yicha direktor muovini, p.f.n.

Fanning dasturi Toshkent kimyo–texnologiya instituti Kengashida ko'rib
chiqilgan va tavsiya qilingan (2019 yil "11" 04 dagi "4" sonli
bayonnomasi).

I. O'quv fanining dolzarbligi va oily kasbiy ta'limdagi o'rni

Ushbu dastur kasbiy faoliyat psixologiyasiga oid asosiy tushunchalarni, kasb ta'limi shakllari, usullari, vositalari va tamoyillarini o'rgatish, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash muammolarini echish, o'rta maxsus ta'lim muassasalarida ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarish, kasbiy mahoratni oshirish masalalarini qamraydi.

Ushbu fan I -semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan. Mazkur fan kasb-ta'lim dasturining umumkasbiy fanlar blokiga tegishli bo'lib, o'quv rejasidagi gumanitar va ijtimoiy-iqtisodiy fanlar, umumkasbiy (yosh fiziologiyasi va gigienasi, psixologiya, pedagogika) va ixtisoslik fanlariga asosiy baza bo'lib xizmat qiladi.

Ushbu fanni o'rganish natijasida olingan bilim, ko'nikma va malakalar bo'lajak yosh pedagog kadrlarga kasb-hunar kollejlari va akademik litseylarda maxsus fanlarni o'qitish va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash jarayonida asosiy manba hisoblanadi.

II. Oquv fanining maqsadi va vazifalari

Fanning predmeti va mazmuni: talabalarga kasbiy faoliyat psixologiyasiga oid asosiy tushunchalarni, kasb ta'limi shakllari, usullari, vositalari va tamoyillarini o'rgatish, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash muammolarini echish, o'rta maxsus ta'lim muassasalarida ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarish, kasbiy mahoratni oshirish masalalarini qamraydi hamda nazariy va amaliy jihatlarini o'rganishga yo'naltirilgan.

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda ta'lim muhitining psixologik xavfsizligini, ta'lim muhitida psixodiagnostik faoliyatni, o'qitish texnologiyalarining psixologik tavsifini, ta'lim jarayonida muloqot va hamkorlikni, kasbiy ta'limga oid ta'lim va tarbiya jarayonini boshqarish, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir

Fanning vazifasi – talabalarga o'quvchilarning yoshi, jinsiy va individual xususiyatlarini hisobga olish, o'quv faoliyatini motivatsiyalashdan iborat.

"Kasbiy faoliyat psixologiyasi" o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida **talaba:**

- pedagogik psixologiyaning vazifasi, qo'llanish sohasi, predmeti va asosiy muammolari, metodlari;
- o'qitish psixologiyasi;
- o'quv faoliyati;
- didaktikaning asosiy nazariy muammolari;
- kasbiy o'qitish jarayonlarining modellari haqida *tasavvurga ega bo'lishi*;
- faoliyatga yo'nalgan o'qitish nazariyasining asoslarini bilishi;
- ta'lim muhitining psixologik xavfsizligini aniqlash;
- ta'lim muhitida psixodiagnostik faoliyatni amalga oshirish;

- o'qitish texnologiyalarining psixologik tavsifini keltirish;
- didaktik bilim rivojlanishining zamonaviy tendensiyalaridan foydalanish *ko'nikmalariga ega bo'lishi;*
- o'qitish psixologiyasi tamoyillaridan mustaqil foydalanish;
- o'quv faoliyatini nazorat qilish va baholash;
- o'qitishni individuallashtirish va differensiallash;
- o'quvchilarning yoshi, jinsiy va individual xususiyatlarini hisobga olish *malakalariga ega bo'lishi kerak.*

III. Asosiy qism

Fanning nazariy mashg'ulotlari mazmuni

III-1. Kasbiy psixologiya bo'limi bo'yicha

1- modul. Kasb psixologiyasining tadqiqot metodlari

Kasbiy psixologiya bo'limiga kirish. Kasb psixologiyasining predmeti, vazifalari va ahamiyati. Kasb psixologiyasining boshqa fanlar bilan aloqasi. Kasb psixologiyasining ijtimoiy hayotda tutgan o'rni

Kuzatish metodlari. Test metodlari. Kasbning psixologik mohiyatini ochishda fanlar interasiyasiga asoslanuvchi kompleks (majmuaviy) metodlari

2-modul. Kasbiy layoqat tashxisi

Kasbiy layoqatni aniqlovchi testlarning ishonchiligi. Shaxs psixodiyagnostikasi. Kasbiy psixodiyagnostika. Professiogramma (professiografiya) tarixi: kelib chiqish sabablari, imkoniyatlari, takomillashishi

3-modul. Professiografiyaning mohiyati uning yuzaga kelish tarixi.

Professiografiyaning mohiyati va uning асосий tamoyillari, Professiografik tadqiqotlarni o'tkazish. Professiografiyaning tuzilishi. Psixogramma tushunchasi. Turli kasblarning shaxs oldiga qo'yadigan talablari.

4-modul. Ilk o'spirinlik yoshining psixologik xususiyatlari

Ilk o'spirinlik davrining psixik xususiyatlari. Ilk o'spirinlik davrida aqliy rivojlanish. Ilk o'spirinlik davrida yoshlarning shaxsiy xususiyatlari

5-modul. Talabalar psixologiyasi va o'quv faoliyati

Talabalarning psixologik xususiyatlari. Talabalar tafakkurining xususiyatlari. Talaba shaxsining ijtimoiy – psixologik xususiyatlarini tekshirish. Oliy ta'limdagi qiyinchiliklarni bartaraf qilish yo'llari. Darsni psixologik tahlil qilish

6- modul. Rivojlantiruvchi o'qitish

O'qitish psixologiyasi. O'rgatish modellari va tajribani o'zlashtirish mexanizmlarining tavsifi. O'qitish turli modellarining rivojlantirish imkoniyatlari. O'qitish texnologiyalarining psixologik tavsifi.

7-modul. Tarbiya psixologiyasi

Xulq-atvor va odatni shakllantirish shaxsni tarbiyalashning asosiy yo'nalishi sifatida. Shaxs o'akllanishiga ta'sir etuvchi omillar, psixologik shart-sharoitlari. Tarbisi "qiyin" bolalar psixologiyasi

8-modul. Pedagog faoliyatining psixologik muammolari

Tarbiyalash va o'z-o'zini tarbiyalash psixologiyasi. O'qituvchi va o'quvchi: ta'lim jarayonida muloqot va hamkorlik. Pedagogning pedagogik faoliyatni egallashidagi psixologik muammolar. Kasbiy pedagogik ong va o'z-o'zini anglash.

9- modul. Ta'lim jarayonini boshqarish nazariyalari

Bo'lg'usi o'qituvchining o'quv faoliyatini boshqarish

IV. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

- Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:
- talabalarda aniq amaliy ko'nikmalarni shakllantirish;
- talabalarni o'z bilimlarini chuqurlashtirishga qiziqtirish;
- talabalarning amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda o'zlashtirishlariga sharoit yaratish;
- talabalarda kasbiy fikrlash va muloqot madaniyatini tarbiyalash.

Kasbiy psixologiya bo'limi bo'yicha

amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

- 1-amaliy mashg'ulot. Kasb psixologiyasi fani predmeti va Kasb psixologiyasining tadqiqot metodlari
- 2-amaliy mashg'ulot. Kasbiy layoqat tashxisi
- 3- amaliy mashg'ulot. Professiografiyaning mohiyati uning yuzaga kelish tarixi
- 4- amaliy mashg'ulot. Ilk o'spirinlik yoshining psixologik xususiyatlari

- 5- amaliy mashg'ulot. Talabalar psixologiyasi va o'quv faoliyati
- 6- amaliy mashg'ulot. Rivojlantiruvchi o'qitish
- 7- amaliy mashg'ulot. Tarbiya psixologiyasi
- 8- amaliy mashg'ulot. Pedagog faoliyatining psixologik muammolari
- 9- amaliy mashg'ulot. Ta'lim jarayonini boshqarish nazariyalari

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari:

1. Psixologiyaning tadbqiqiy va amaliy sohalar.
2. Shaxs dunyoqarashi va e'tiqodini o'zgartiruvchi omillar.
3. Yosh davrlari psixologiyasi va pedagogik psixologiyada yosh davrlarini tabaqalash muammolari.
4. Ijtimoiy hulq motivlari va shaxs motivasiyasi.
5. Motivlarning turlari.
6. Kasbiy faoliyatni baholashning shakllari va ularning psixologik tasnifi. Mustaqillik sharoitida tarbiyaning asosiy vazifalari
7. Temperament va faoliyatning samaradorligi masalasi.
8. Xarakterning psixologik strukturasi.
9. Temperamentni o'rganish usullari.
10. Xarakterning shakllanishida tarixiy, ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatlarning roli.
11. Muloqotda namoyon bo'ladigan xarakter xislatlari.
12. Ma'naviy-ahloqiy xarakter fazilatlar va ularning shallanishi.
13. Reoriyentasiya psixologik muammo sifatida.
14. Rivojlanishda shaxsning yoshi va o'ziga xos xususiyatlarining roli.
15. Fikr tarbiyasi, mustaqil ijodiy fikrlashni tarbiyalash.
16. Kasbiy fikrlashning afzalliklari.
17. Ta'lim jarayonida o'qituvchi faoliyatining xususiyatlari.
18. Mustaqillik sharoitida tarbiyaning asosiy vazifalari.
19. Rahbar faoliyatining ijtimoiy psixologik tavsifi.
20. Ta'lim jarayonini boshqarish nazariyalari.

VI. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

1. A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education Enhancing Academic Practice 2008, 544 p
2. Ivanov R.I. Umumiy psixologiya. Darslik -T.: 2008.280 b.
3. Psixologiya B.M. Umarov. Darslik -"Voris nashriyot" Toshkent 2012 y.270b

Qo'shimcha adabiyotlar

4. Sh.M.Mirziyoev "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz". T. "O'zbekiston", 2017. 488 b.
5. Мирзиёев Ш.М. "Танкидий тахлил, катъий тартиб – интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак" – Т.: - "Ўзбекистон" – 2017.
6. Getting Started: Idea Book on Pedagogy for New Faculty. Faculty Teaching Excellence Program UNIVERSITY OF COLORADO BOULDER Office of Academic Affairs 2008 82p
7. Sharples, M., McAndrew, P., Weller, M., Ferguson, R., FitzGerald, E., Hirst, T., Mor, Y., Gaved, M. and Whitelock, D. (2012). *Innovating Pedagogy 2012: Open University Innovation Report 1*. Milton Keynes: The Open University. 61p
8. Hayitov O.E. Lutfullayeva N.X. Psixodiagnostika va amaliy psixologiya. Ma'ruzalar matni to'plami. – T., 2005.120b
9. Asamova R.Z. Kasb tanlash motivatsiyasi va uning dinamikasi. Psix. Fan. Nomz... diss. avtoref. –T.: 2002. –28 b.
10. Mavlyanov A va boshq. Pedagogik texnologiya tamoyillari asosida dars mashg'ulotlarini olib borish texnologiyasi "VORIS-Nashriyot"- T.: 2010.105b
11. Mavlyanov A va boshq. Kasb xunar kollejlari faoliyati boshqaruvini takomillashtirishga zamonaviy yondashuvlar "VORIS-Nashriyot"- T.: 2010.105 b

Internet saytlari

12. <http://www.geocities.com/tyaglo/ct/index.html>.
13. www.casemethod.
14. Ruzaniya_g@rambler.ru.
15. www.inter-pedagogika.ru.
16. www.bilimdon.uz.

